

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁKLADNÍ ŠKOLA NOVÁ ROLE, OKRES KARLOVY VARY

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

VŠESTRANNÉ ROZBORY TEXTU

Škvorecký Josef: Tankový prapor

(pracovní list)

VY_32_INOVACE_Cj_LI_09

Vypracoval:
Mgr. Lidinský Josef

Text k rozboru

1.

“Vztyk!”

Malá hrstka potrestaných se napůl zvedla. Ostatní, mazáci a dubňáci, se tvářili, že spí. Snad je Ďábel původně ani neměl v úmyslu vzbudit. Ale tak zřejmý nedostatek strachu v jeho přítomnosti ho namíchl. Nařídil rotnému, aby v cele vyhlásil poplach, a potom provedl přísnou a katastrofální prohlídku. U šesti zločinců našel cigarety, u tří kapesní nože, u jednoho pečlivě vymalovaný diagram, na němž bylo v podobě cesty kolem světa naznačeno, kolik dní obtížné vojenské služby potrestaný už absolvoval a kolik na něho, podle jeho propočtu a naděje, ještě čeká. Ďábel zabavil také malou lahvičku rumu, několik prezervativů a čtyři ostré pistolové náboje. Všechno nařídil pečlivě sepsat. Rotnému bylo, jako by sepisoval svůj vlastní ortel smrti. Smrt se mu však jevila docela sladce.

Prohlédli ještě cely prostých a dvě cely zostřených. Inspekce těchto prostorů odhalila další balíčky nedovolených cigaret, zápisník popsán verši choulostivého a protivojenského rázu, čtyři rodokapsy a kilový kus salámu. To vše bylo připsáno na účet vyváděče vězňů, ale to všechno bral rotný s lehkým srdcem. Neboť se nezadržitelně blížila daleko nejefektivnější katastrofa. Stáli přede dveřmi ajnclíku, kde byla vězněna četařka z povolání Babinčáková.

“Kdo je vevnitř?”

“Četařka Babinčáková. Patnáct dní zostřené vězení.”

“Hm,” pravil Ďábel. Zdálo se, že v něm nad vrozeným zájmem o pikantnosti vítězů diskretnost. Naneštěstí podporučík Malina, zabraný právě v činnost, již řády ve službě nepřipouštějí, netušil, co se děje venku. Za dveřmi zafuněl hluboký mužský bas. Ďábel bleskurychle zrudl.

“Otevřít!” zamečel.

Rotný přistoupil ke dveřím a rezignovaně se probíral ve svazku klíčů. Nespěchal.

“Hodte sebou!”

Osudný klíč byl nalezen, vsunut do zámku. Vevnitř sebou někdo prudce zasmíral, zapraštil kavalec, ozvalo se potlačené vyjeknutí. Rotný ještě chvíli předstíral, že zámek nejde odemknout, aby podporučíkovi poskytl čas alespoň na nejnnutnější úpravu situace. Ďábel se však nemohl dočkat: odstrčil rotného a odemkl sám. V záři nechráněné žárovky, kterou rozsvítil, objevila se stroze zařízená cela, v ní stál před kavalcem v pozoru růžolící podporučík Malina v rozepjaté blůze a v kalhotách s otevřeným poklopem, bez čepice, bez revolveru, a pouilil na Malinkatého ďábla pomněnkové oči. Za ním na kavalci ležela četařka Babinčáková a přikrývala si cudnost zmuchlanými zelenými tepláky.

Chvíli to všechno připomínalo nějaký živý obraz: Ďábel, obnažená četařka, podporučík a bledý rotný v pozadí. Potom se však podporučík Malina, očividně zpitomělý strachem, vzpřímil do latě a zvučným hlasem se zhlásil:

“Soudruhu majore, po dobu mé služby ve vězení se nic zvláštního nestalo. Velitel stráže, podporučík Malina.”

“Vezměte si pistoli a pojdte se mnou,” pravil ledově Ďábel. “Vy,” obrátil se na četařku, která na kavalci zaujímalá polohu ležící Venuše, “zůstaňte tady.” A k rotnému: “Zamkněte celu!”

Zadání otázek

1. Z jakého prostředí je naše ukázka?
2. Co vypovídá přezdívka „*Malinkatý ďábel*“ o jejím nositeli?
3. Vyhledej 2 přídavná jména podle vzoru jarní
4. Jak vzniklo slovo: *bleskurychle*?
5. Vysvětli: *rodokaps – mazák - diagram*
6. Vypiš jednočlennou větu
7. Od slova *ďábel* vytvoř 7. p., č. mn.
8. Jak se nazývají výrazy: „*Vztyk!, Otevřít!*“ ?
9. Co znamená: *postavit někoho do latě*?
10. Kdo měl v ukázce nejvyšší hodnost? Znáš také nejnižší vojenskou hodnost?
11. Ve větě: „*Malá hrstka potrestaných se napůl zvedla.*“ urči ZSD a RVČ
12. Vytvoř 2. stupeň: *pečlivě – sladce – hluboký - zpitomělý*
13. Napiš synonyma: *obtížný – zrudl - strach*
14. Urči vzory: *naděje – ostatní – rotný – velitel - činnost*
15. Vypiš podstatné jméno pomnožné
16. Vytvoř 7. p . č. mn.: *kavalec – latě - vězení*
17. Od slova „*zřejmý*“ vytvoř příslovce
18. V jakém rodu je sloveso ve větě: „*Osudný klíč byl nalezen.*“

Řešení

1. základní vojenská služba
2. malého vzrůstu, zlý, pomstychtivý, zakomplexovaný
3. katastrofální, kapesní, vlastní
4. skládáním
5. rodokaps = levné dobrodružné sešity (**Rozum do kapsy**); mazák = má už rok vojny za sebou; diagram = graf
6. Zdálo se
7. s ďábly
8. Větné ekvivalenty
9. postavit do pozoru; ovládnout; dát do pořádku (formou striktních opatření)
10. Ďábel (major Borovička); vojín
Pks Po Pkn Pumíry Přs
11. Malá hrstka potrestaných se napůl zvedla.
12. pečlivěji – sladčeji – hlubší - zpitomělejší
13. těžký – zčervenal - obava
14. růže – jarní – mladý – muž - kost
15. dveře, kalhoty
16. kavalci – latěmi - vězeními
17. zřejmě
18. v trpném

ANOTACE:

Předmět: Český jazyk a literatura

Ročník: 6. – 9.

Využití materiálu: procvičování, upevňování a opakování probraného učiva pravopisu, tvarosloví, významu slov, skladby a slohu

Pomůcky: nakopírované pracovní listy, propiska

Postup:

1. Vyučující rozdá nakopírované listy (text a zadání otázek)
2. Žáci samostatně nebo ve dvojicích odpovídají na otázky přímo do listu
3. Vhodné je stanovit čas pro vypracování
4. Lze vypracovávat pouze vybrané otázky podle ročníku. Délka textu ale umožňuje vymyslet si řadu nových otázek 😊

Zhodnocení hodiny:

- tento úkol splnili žáci velmi úspěšně.

ZDROJE:

POUŽITÁ LITERATURA:

Škvorecký Josef: Tankový prapor, Galaxie, Praha 1990, 1. vydání. s.160-161

CITACE: